

А. Посна,
студентка,
Ю. Коробова,
кандидат пед. наук, старший викладач,
Сумський державний педагогічний університет імені А. С. Макаренка

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ПОНЯТТЯ «ТЕХНОЛОГІЯ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ»

Сучасні технології в освіті розглядаються сьогодні як засіб, за допомогою якого може бути реалізована нова освітня концепція, яка ставить перед системою освіти важливе завдання: підготувати творчу людину, яка вміє адаптуватися до мінливого соціально-економічного середовища, раціонально організовує самостійну діяльність і готова до розкриття свого особистісного потенціалу через самореалізацію.

Новою концепцією навчання іноземних мов (ІМ) є технологія навчання, яка ставить за мету конструювання оптимальних дидактичних систем, проектування навчально-пізнавальних процесів. Використання поняття «технологія навчання» пов'язане, по-перше, із стрімким розвитком науково-технічного прогресу, який зумовив технологізацію гуманітарної сфери, по-друге, із метою оновлення традиційних форм і методів навчання.

Термін «технологія навчання ІМ» означає спеціально відібрані і розташовані у певному порядку прийоми навчання, якими користується вчитель у своїй роботі. Це науково обґрунтована послідовність дій учителя та учня, яка відповідає основним положенням того чи іншого методу навчання [1:345].

Сутність категорії «технологія навчання» не можна обґрунтувати без урахування первинного значення поняття «технологія», яке розглядається як

1) сукупність знань, відомостей про послідовність окремих виробничих операцій у процесі виробництва чого-небудь; 2) застосування наукових знань для вирішення практичних завдань [2:301–302].

Термін «технологія» спочатку пов'язувався лише із застосуванням техніки (технічні засоби навчання, програмованого навчання, інформаційні технології та ін.). В міру того, як освітній процес став поступово «технологізуватися», поняття «технологія» і «технологія навчання» почали використовуватися, в першу чергу, в теорії навчання.

У зарубіжних педагогічних дослідженнях поняття навчальної, або освітньої, технології (*educational technology*) визначається як теорія і практика сприяння навчанню та підвищенню його ефективності шляхом розробки, використання і управління відповідними технологічними процесами та ресурсами [3]; або як систематичний, повторюваний процес розробки програм чи тренінгів, що використовуються для підвищення продуктивності [3].

Деякі науковці вважають, що навчальна технологія є впровадженням відповідних інструментів, методів або процесів, які сприяють застосуванню почуттів, пам'яті і пізнання для покращення практики навчання і поліпшення результатів навчання [4]. Отже, на думку зарубіжних дослідників, навчальна

технологія пов'язана з використанням як матеріального обладнання, так і навчальних методик.

Варто зазначити, що визначення поняття «технології навчання» у працях науковців мають певну схожість. Вітчизняні дослідники розглядають технологію навчання як системну організацію навчання, структурними елементами якої є цілі навчання, що є її системоутворюючим фактором; методи, форми і засоби навчання, етапність засвоєння навчального матеріалу, що дозволяють гарантовано досягти мети навчання [5:10]; як сукупність форм, методів, прийомів, методик, засобів, що дозволяють гарантовано досягти запланованого результату [6:40].

Таким чином, термін «технологія навчання» використовується для позначення послідовного (покрокового) застосування різних прийомів, всіх дієвих та перевірених знань і технік (засоби, обладнання), а також процеси і процедури, які забезпечують вирішення поставлених педагогічних завдань. Говорячи про «технології навчання» сьогодні, варто акцентувати увагу на гарантованому кінцевому результаті при виконанні певного набору дій, оскільки саме за допомогою технологій забезпечується можливість досягнення ефективного розвитку особистісних якостей під час засвоєння знань, умінь і навичок.

Характерною особливістю технологій навчання дослідники називають зосередження на соціальній природі навчання та розвитку особистості, що зумовлює її направленість на групові форми навчання, сумісну діяльність та спілкування. Тому основною функцією технологій навчання є гуманістична функція, яка передбачає створення умов для самореалізації та саморозвитку людини, її адаптації в сучасному суспільстві [7:11].

Виділяють різні типи технологій навчання ІМ, а саме:

- 1) технології співпраці (базуються на засадах гуманно-особистісної орієнтації процесу навчання);
- 2) технології ігрові, технології комунікативно-ігрові, технології драматико-педагогічні, технології обговорення дискусійних питань, технології проблемного навчання, технології проектного навчання, технології інтенсивного навчання, технології навчання з використанням опор (базуються на активізації та інтенсифікації діяльності тих, хто навчається);
- 3) технології програмованого (комп'ютерного) навчання, технології диференціації навчання, технології індивідуалізації навчання, технології “Портфоліо”, технології групового навчання, технології навчання “Case study”, технології навчання інформаційно-комунікаційні (базуються на ефективності управління та організації навчального процесу);
- 4) технології “Діалог культур”, технології модульного навчання, технології інтегрованого навчання, технології концентрованого навчання (базуються на дидактичному вдосконаленні і реконструюванні навчального матеріалу);
- 5) технології “Дальтон-план”, тандем-технології, технології продуктивного навчання, технології майстерень (альтернативні технології) [5:12–14].

Кожен із основних типів технологій навчання ІМ складається з певних видів технологій. Наведемо декілька прикладів: 1) технології співпраці у навчанні (технології колективного і групового навчання ІМ) містять такі види: технології колективного навчання ІМ (робота в парах; ротаційні трійки; два – чотири – всі разом; карусель; робота в малих групах; акваріум), технології колективно-групового навчання ІМ (обговорення проблем у загальному полі, мікрофон, незакінчені речення, мозковий штурм, навчаючи – учусь, аналіз ситуацій, вирішення проблем, дерево рішень); 2) технології формування іншомовної комунікативної компетентності (ІКК) ігрові (комунікативно-ігрові, граматико-педагогічні) складаються із таких видів: технології реалізації мовних ігор (орфографічних, лексичних, граматичних, фонетичних, у техніці читання і письма), технології реалізації мовленнєвих ігор (ситуаційних, рольових, ділових) для формування мовленнєвих, лінгвосоціокультурної і навчально-стратегічної компетентностей, технології драматико-педагогічні формування ІКК) [5:12–14].

Навколо поняття «технологія навчання» ведуться серйозні наукові дискусії, що не дозволяють дати однозначного універсального визначення. Закордонні дослідники переважно визначають технологію навчання, як теорію і практику сприяння навчанню та підвищенню його ефективності шляхом розробки та використання відповідних технологічних процесів і ресурсів. Вітчизняні дослідники додатково наголошують на тому, що технологія навчання є послідовним застосуванням різних прийомів навчання. Спільним, є те, що завдяки впровадженню в практику вивчення ІМ інноваційних способів, прийомів, дій і засобів, забезпечується можливість досягнення ефективного результату навчання. На жаль, у своїх визначеннях автори залишають поза увагою важливу складову частину технології навчання, а саме, врахування індивідуальних особливостей тих, хто навчається, і професійного рівня вчителя, який упроваджує ці технології в навчальний процес.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Щукин А. Н. Лингво-дидактический энциклопедический словарь. – М. : Изд-во Астрель: АСТ: Хранитель, 2007. – 746 с.
2. Некрасова Н. А., Некрасов С. И. Философия науки и техники: Тематический словарь справочник. Учебное пособие. – М. : Изд-во МИИТ, 2009. – 424 с.
3. Definition of Educational Technology : електронний ресурс. URL: <https://educationaltechnology.net/definitions-educational-technology/>
4. Definition of Educational Technology [Updated] : електронний ресурс. URL: <https://l1latnd.wordpress.com/2010/09/17/definition-of-educational-technology/>
5. Сучасні технології навчання іноземних мов і культур у загальноосвітніх і вищих навчальних закладах: Колективна монографія / С. Ю. Ніколаєва, Г. Е. Борецька, Н. В. Майєр, О. М. Устименко, В. В. Черниш та інші; [за ред. С. Ю. Ніколаєвої]. – К. : Ленвіт, 2015. – 444 с.
6. Інтерактивні технології навчання дорослих : навч.-метод. посіб. / за ред. С.О. Сисоєвої. – Київ: Вид-во НАПН України, 2011. – 320 с.

7. Інноваційні технології навчання іноземних мов професійного спрямування : матеріали до наук.-метод. семінару /за ред. О.В.Василенко, І.Г. Галдецька. – Київ: Вид-во НАВС, 2017. – 82 с.